

*„[S]ejthető volt, hogy ez a nekirugaszkodás
nem lesz azonos a korábbi próbálkozásokkal...”*

Interjú Sárkány Istvánnal¹

Tábornok úr, a Rendőrtiszti Főiskolán töltött hosszú időszak előtt hol szolgált, honnan indult?

1945-ben születtem, 1964-ben érettségiztem, és előzőleg úgy gondoltam, hogy valamilyen jogi pályára fogok lépni. Ennek valószínűségét növelte, hogy az édesapám, Sárkány Miklós sok évtizede akkor már elismert jogász volt. Különböző jogi területeken dolgozott, bíróként, ügyészként, ügyvédként. Arra gondoltam, hogy az egyetem elvégzése után majd én is el fogok helyezkedni ezek valamelyikén. Engem azonban előfelvétellel vettek fel – akkor még létezett ilyen – a budapesti ELTE jogi karára. Ez azt jelentette, hogy nem az aktuális tanévben, hanem egy tanévvel később kerülhettem be. Azt, hogy van egy évem az egyetemig, nagyon jó lehetőségnek gondoltam a tapasztalatszerzésre, így elhelyezkedtem az akkori Fővárosi Főügyészségen, hogy, úgymond, valami ragadjon rám. Ezt némileg felülírta, hogy az akkori honvédelmi miniszter, Czinege Lajos – akkor egy életre megjegyeztem a nevét – bevezette, hogy az érettségizett és erre alkalmas fiúkat rövidített sorkatonai szolgálatra hívják be. Ez akkor 11 hónapot jelentett, és gyakorlatilag lefedte azt az egy évet, s ezzel megszűnt a probléma, hogy mit is fogok csinálni ez alatt az idő alatt, mert behívtak.

Amikor leszereltem 1965-ben, akkor szeptemberben kezdtem meg a tanulmányaimat a jogi karon. Ez életemnek talán a legfelhőtlenebb időszaka volt, fantasztikus koponyáknak briliáns szakmai élvezetet nyújtó előadásait hallgathattam, akiknek egy jó részével azt követően egy életre szóló barátság is összefűződött.

1969-ben végeztem el az ELTE-t summa cum laude minősítéssel. Az oklevelet 1970 februárjában vettem át. Felvételt nyertem a három legszínvonalasabb budapesti ügyvédi munkaközösség egyikébe, azonban – hogy is mondjam – a családom mérsékelt örömeire én úgy döntöttem, hogy mégsem ott, hanem a Budapesti Rendőr-főkapitányság Vizsgálati Osztályán helyezkedem el.

Én már végzettként mentem oda. Ezt azért hangsúlyozom ki, mert abban az időben azért ez nem volt olyan nagy divat. Ott számos olyan kolléga dolgozott, többségben nálam idősebbek, akik menet közben jártak egyetemre. Ami természetesen

¹ Sárkány István 2005–2011 között a Rendőrtiszti Főiskola főigazgatója, majd rektora, 2011-ben az NKE Ideiglenes Szenátusának elnöke, 2012-ben az NKE RTK dékánja volt. Az interjú 2017. június 23-án készült, az NKE Rendészettudományi Karán (Budapest, Farkasvölgyi úti campus).

a teljesítményükből semmit sem vont le, sőt még jelentősebbé tette, hiszen munka mellett kellett tanulniuk.

Mi motiválta, miért a rendőrséget választotta?

Eredetileg az élet elleni ügyekkel kapcsolatos vizsgálói munka területén szerettem volna elhelyezkedni, de szerencsémre ez nem sikerült. A gazdasági területre kerültem, amit akkor úgy hívtak, hogy a társadalmi tulajdon védelme. Így az akkori időszak igazán veretes, nagy ívű gazdasági ügyeit, pestiesen szólva, a nagy balhékat megismerhettem, és ezek vizsgálatában – bár nyilvánvalóan még kezdőként – részt vehettem.

Ez tulajdonképpen a mai napig meghatározza a gazdasági tevékenység, a gazdasági élet és az ezekkel kapcsolatos bűncselekmények iránti érdeklődésemet. Rendkívül érdekes terület ez, és túlzás nélkül mondhatom, hogy összehasonlíthatatlanul több és sokrétűbb ismeretet tételez fel, mint általában az egyéb bűncselekmények vizsgálata. 1970 nyarától dolgoztam ott, és nagyon-nagyon jól éreztem magam. Nagyon tetszett a vizsgálói munka, mert kifejezetten izgalmas tevékenység volt. Két ügy sohasem egyforma. A bűnözésnek, főleg az intellektuális jellegű bűnözésnek az a lényege, hogy nem mindig csak másolunk, hanem megpróbálunk valami újat belevinni a tevékenységbe. Ettől nyilvánvalóan a vizsgálati része lényegesen izgalmasabb.

Azonban 1973 elején, talán valamikor február tájékán az asztalomon csengett a telefon. Amikor felvettem a kagylót, egy férfihang tömören annyit mondott: „Györök Ferenc vagyok” – Györök Ferenc a Rendőrtiszti Főiskola alapító parancsnoka volt, amely 1971-ben jött létre (az ezzel kapcsolatos alapvető intézkedések 1970-ben történtek meg, de érdemben az oktatótevékenység 1971 szeptemberében indult), tehát akkor már hat hónap híján közel kétéves volt az intézmény, amikor ez a telefon megszólalt. A kép teljességéhez hozzátartozik, hogy mielőtt a főiskola parancsnoka lett, Györök Ferenc a Budapesti Rendőr-főkapitányságon a főkapitány bűnügyi helyettese volt, ma úgy mondanánk, hogy bűnügy igazgató. Ezáltal neki a bűnügyekre, sőt a kapcsolódó vizsgálati munkára – beleértve a fiatal kollégák vizsgálati munkáját, ahová tartoztam én is – volt közvetlen rálátása. Tehát nem vak-tában hívott fel, teljességgel ismeretlenül. Bár személyesen soha nem találkoztunk addig, a munkámat ő minden bizonnyal ismerte. A lényeg, hogy kereken megkérdezte tőlem, volna-e kedvem átjönni a Rendőrtiszti Főiskolára oktatni. A felkérés számomra bombasztikus meglepetés volt, de amennyire emlékszem, nem sokat hezitáltam, egy-két napon belül igent mondtam. Egy s másra gondoltam, de arra, hogy onnan fogok nyugdíjba menni, nem. A huszonnyolcadik születésnapomon kerültem oda.

Mennyire számított fiatalnak ebben az oktatói gárdában?

Nem számítottam kirívóan fiatalnak. Negyvenes éveinek második felében volt a parancsnok, az oktatói gárdának egy része pedig a volt Rendőrtiszti Akadémiából került át. Azonban volt egy frissen felvett fiatalokból álló része is a gárdának. Magyarán: jelen volt egy relatíve idősebb, tehát negyven és ötven év körüli korosztály, és volt egy huszonöt-harminc vagy legfeljebb harmincöt éves korosztály. A köztes idő azonban hiányzott.

Igazi generációváltás zajlott tehát.

Igen. Azonban a főiskola működésének viszonyai jelentősen eltértek a mai felsőoktatási intézményekétől. Ma egy egyetem, egy főiskola meghatározott jogi paraméterek teljesülése esetén jöhet létre. 1993-ban a felsőoktatásról szóló LXXX. törvény létrehozta a jelenleg Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság néven, korábban Magyar Akkreditációs Bizottságként, kezdetben pedig Országos Akkreditációs Bizottságként működő testületet. Tehát azelőtt akkreditálás intézményi háttér hiányában a szó legszorosabb értelmében nem létezett. Márpedig a főiskola az akkreditációs bizottság előtt huszonkét évvel jött létre. Ma a közkedvelt rövidítésével MAB nevű intézmény, ha a feltételek nem állnak fenn, bármilyen intézményalapító szándékot és döntést felülírhat. Gondoljanak azonban bele: pártállami időszakban, amikor volt egy MSZMP-határozat, akkor elképzelhetetlen lett volna az, hogy van egy intézmény, amelyik ennek ellentmond. Ez a lehetőség annak idején nem létezett.

Tehát volt egy MSZMP-határozat, aztán volt egy miniszteri parancs. Senkit nem foglalkoztatott igazán az, hogy ennek a létrehozandó intézménynek a személyi háttere adott-e, vagy sem. Jelentősebb oktatói – hangsúlyozom: nem felsőoktatási, hanem oktatói – gyakorlattal a volt Rendőrtiszti Akadémián dolgozók rendelkeztek. Zömében azonban az említettek felkészültsége sem volt mérhető a mai igények szerinti tudásszinthez. A fiatalok esetében még ez a gyakorlat is hiányzott.

Én ugye idekerültem 1973 júniusában, de sok idő nem volt felkészülni, mert szeptemberben kezdődött a tanév, és menthetetlenül beküldtek a tanterembe. Mondanom sem kell, hogy mekkora lámpalázam volt, de hát ez egy olyan foglalkozás, ahol nap mint nap ki kell állni a hallgatók elé. Ha egy oktató bemegy a tanterembe, az első néhány percben a hallgatók bemérik, hogy mekkora a felkészültségi szintje. Ha kevésbé sikeresen debütál, már rettenetesen nehéz felküzdeni magát. Tehát ide felkészülve kellett bemenni, és folyamatában kellett azt a rutint megszerezni, ami nélkül elképzelhetetlen az, hogy valaki nap mint nap kiálljon, és húsz-huszonöt fős szakaszoknál gyakorlatokat vagy adott esetben két- vagy háromszáz fős évfolyamoknál előadást tudjon tartani.

Én büntetőjogot, később pedig büntetőeljárás-jogot oktattam itt a főiskolán, körülbelül az itteni oktatói pályám első felében. Ez nagyjából húsz évet fedett le. A következő időszakban, tehát a '90-es évek első felében neveztek ki a Kriminológiai Tanszék élére. Onnantól kezdve én kriminológiával foglalkozom elsősorban. Az elmúlt évtizedekben született tanulmányaim és egyéb írásos munkáim kriminológiai profilúak. A tudományos fokozatot még 1987-ben szereztem meg. 2006-ban habilitáltam, ezt követően nevezett ki a köztársasági elnök egyetemi tanárrá. Ismereteim szerint a rendőrség – tehát szigorúan csak a rendőrség – állományában én voltam az első olyan egyetemi tanár, akit a köztársasági elnök nevezett ki. Címzettek voltak természetesen korábban is, más testületeknél voltak kinevezett egyetemi tanárok, de a rendőrségen, amennyire én tudom, én voltam az első.

A Kriminológiai Tanszék élére történő kinevezésemet követően különböző szervezeti átalakítások folytán létrejött egy lényegesen nagyobb tanszék, a Bűnügyi Tudományok Tanszéke. Ez a büntetőjogon, a büntetőeljárás-jogon kívül a kriminológiát is felölelte, csak a kriminalisztika maradt rajta kívül. Közben természetesen rendfokozatban is folyamatosan léptem előre. 1997-ben lettem a főigazgató oktatási helyettese, 2002-ben az akkor létrehozott kormányzati főtisztviselők karnak is a tagja lettem. 2002-ben neveztek ki dandártábornokká, és az akkor működő főigazgató – már meghosszabbított – megbízási ideje 2005-ben lejárt. Egy nem tudom, mennyire átgondolt döntés folytán én ezt megpályáztam. Csak azért mondom, hogy nem tudom, mennyire átgondolt, mert akkor már hatvanéves voltam. Nem az a jellemző gyakorlat, hogy ennyi idő korban először induljanak el ilyen tisztségekért. Végül jelentős fölényrel elnyertem az akkor még főiskolai tanács bizalmát, és 2005. augusztus 1-jétől lettem a Rendőrtisztviselők Főiskola főigazgatója. A titulus röviddel később megváltozott, jogszabály-módosítás folytán az intézmény élén álló személy megjelölése ugyanis rektor lett.

Ezt követően, 2007-ben neveztek ki – már nyugállományúként – vezérőrnaggyá. 2009-ben lejárt a mandátumom, és akkor a szenátus egyhangúlag újra bizalmat szavazott nekem. Végül a Nemzeti Közszerződési Egyetem megalakulása folytán ez a megbízatásom az eredeti időtartam kitöltése előtt lezárult.

Még az első Orbán-kormány idején megfogalmazódott egy integrációs terv, amely inkább egy nemzetvédelmi vagy védelmi karakterű intézményt hozott volna létre a Zrínyi Nemzetvédelmi Egyetem és a Rendőrtisztviselők Főiskola egyesítésével. Ez nagyjából 2001 második felére el is halt, de azt megelőzően, 2001 elején még szó esett erről az Országgyűlésben is. Miképpen emlékszik vissza erre?

Akkor nem én voltam az intézmény főigazgatója, csak az oktatási területet vezettem. Kétségtelen – amennyire én emlékszem –, talán 1999-től kezdődött el ez a folya-

mat. Akkor még arról volt szó, hogy a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemmel közösen működünk.

Ez valóban viszonylag rövid idő elteltével elhalt. Hozzá kell tennem, hogy akkor ugyan elhalt, de később valamilyen formában újjáéledt. Nem direkt úgy megfogalmazva, hogy a Rendőrtiszti Főiskola tagozódjon be a ZMNE-be, de a 2118-as kormányhatározat 2006-ban, ha nem is *expressis verbis*, de bizonyos utalásokat tett, aminek lehetett volna ez a következménye.

2005-től folytatnám, ugyanis ez egy izgalmas része a történetnek. Én egyértelműen kiálltam mindig az intézményi önállóság megőrzése mellett, korrekt eszközöknek a felhasználásával természetesen. Hogy megértsék a történet lényegét: 2005. augusztus 1-jén léptem hivatalba, s akkor már harminckét éve dolgoztam a főiskolán, tehát azért ismertem az intézményt. A dolog pikantériája az volt, hogy azon a napon – ez pestiesen szólva nem volt piskóta –, amikor hivatalba léptem, jött a minisztérium illetékes vezetőjétől egy levél. Nem azt mondom, hogy horribilis, de azt sem, hogy szóra sem érdemes összeget vontak el a költségvetésünkől a megkérdésünk nélkül azon a napon. Ha ez önmagában ennyi, és nincs folytatása, akkor említésre sem érdemes. Azonban – bár akkor még nem tudhattam – ez nem egyedi eset volt, hanem egy folyamatnak az első állomása. Ami azért érdekes, mert egyetlenegy intézményvezető elődömnek sem kellett szembenéznie azzal, hogy ha nem is nap mint nap, de végül is folyamatosan küzdenie kelljen a gazdasági talpon maradásért. Folytatásként jöttek a létszámcsökkenések, a költségvetésikeretszám-csökkenések. Én soha nem voltam barátja annak, hogy ha van egy népszerűtlen intézkedés, amit ugyan nem én találtam ki, de nekem kell végrehajtani, akkor mivel ez kellemetlen, rázós lépéseket von maga után, kiadjam valamelyik beosztottnak, hogy majd ő közölje az érintettekkel. Mindent személyesen intéztem, természetesen a közvetlen vezető javaslatára alapján. Nem hiszem, hogy van annál kellemetlenebb vezetői intézkedés, mint amikor le kell ülni valakivel négy szemközt, és megmondani neki: nem az a probléma, hogy te egy csibész vagy, ilyen meg ilyen balhéid voltak, és ezért – elnézést kérek – téged kirúglak, hanem különösebb probléma nincs veled, csak nem tudom megoldani, hogy itt maradj. És ezen az sem változtat, hogy nekem senki nem mondta annak idején – a minisztert is beleértve –, hogy neked ennyi vagy annyi embert el kell küldened. Ha én csodát tudtam volna tenni, akkor itt maradhattak volna, abban az esetben viszont novemberben már nem tudtam volna fizetést adni. Tehát ez egy nehéz időszak volt.

Óriási eredménynek tartom azt, hogy különböző nagyon kemény megszorító intézkedéseket úgy tudtam elfogadtatni a Rendőrtiszti Főiskola teljes állományával – ezt annak idején, amikor bezártuk az intézményt 2011 decemberében, külön kihangsúlyoztam és megköszöntem –, hogy a kollégáim nem mögém, hanem mellém álltak. Ez kulcsfontosságú volt.

Ez volt az az időszak, amikor zömében kényszerből, a korábbi mandátumunkkal részben szembemenve kénytelenek voltunk kilépni az oktatási piacra. Tehát nem pusztán rendvédelmi profilú képzéseket folytattuk, ami ugye államilag finanszírozott volt. Mint azokban az években kiderült, ennek az összegnek a mértéke folyamatosan csökkent. A piacra való kilépésünket nagyobb részben ugyan a kényszerűség szülte, de esetenként a szakma kérése is indokolta, például a magánbiztonság területére való kilépés esetén. Utóbbi már azokban az években olyan jelentőséggel bírt, hogy az igényeiről nem lehetett nem tudomást venni. A képzési paletta annak kidolgozása és akkreditációja után így kiegészült a magánbiztonsági szakiránnyal.

Az akkreditációról először 1999 januárjában kaptuk meg a MAB-plénum határozatát. Majd tíz évvel később, 2009-ben a MAB akkreditálta a Rendőrtiszti Főiskolát. Voltak bizonyos kifogásai, mint ahogy általában a legtöbb intézmény esetében vannak, de egyáltalán nem volt kérdéses, hogy az akkreditáció sikeres lesz-e. Sőt, olyan megállapításokat tettek, hogy példaértékű a Rendőrtiszti Főiskola kapcsolattartása a hazai és külföldi intézményekkel, és külön kiemelték azt is, hogy képes volt ilyen gazdasági körülmények között stabilan talpon maradni, s még bizonyos megtakarításokat is fel tudott halmozni.

Ezt persze nem csak a magánbiztonság területére való kilépés eredményezte. Mondok egy másik példát: engem többen is menedzser típusú rektorként definiáltak. Nagy hangsúlyt helyeztem az intézmény külső kapcsolataira. Ennek jegyében kezdtünk együttműködni például az akkor még létező Magyar Légiközlekedési Vállalattal. A légitársaság számára rendkívül fontos oktatótevékenységet végeztünk, amelyre a jogosítványt egyedülként az országban mi szereztük meg. Ez számukra azért volt érdekes, mert a társaság így forinttal fizethetett azokért a bizonyítványokért és tanúsítványokért, amelyeket csak más európai országokban tudtak volna beszerezni. Ráadásul ezeket a képesítéseket bizonyos időközökben meg kellett újítani. De én nem azt kértem, hogy a Malév nekünk pénzt adjon ezért, hanem kértünk tőlük egy repülőjegy-kontingenst. Attól kezdve, hogy ez rendelkezésre állt, ennek a terhére biztosítottuk a repülőgépes vezetői kiutazásokat, hivatalos utakat, sőt, mivel az lényegesen bővebb volt, mint amennyire ilyen szempontból szükség lett volna, jutalomutakat adtam a kollégáknak.

Tehát lényegében nekik minden egyébről kellett gondoskodni, de magáról az útiköltségről nem, mert azt a Malév a repülőjegy-kontingens terhére biztosította. Ez egy jelentős újítás volt. A legalacsonyabb bérrel foglalkoztatott kollégáknak két vagy három alkalommal szerény mértékű béremelést tudtunk adni. Én ugyanis sohasem voltam barátja annak – ma sem –, hogy „te csak dolgozgassál, én meg csak fizetgetlek”. Ez a munka minőségén, tetszik vagy nem tetszik, előbb-utóbb meg fog látszani. Szerettem volna azt érzékelteni, hogy a kollégákra, főleg a legrosszabbul megfizetett kollégákra az intézmény vezetése odafigyel. A hallgatók számára biztosítottam

nyári foglalkozási lehetőséget, arra gondolván: jobb, ha rajta tartom a kezem azon, hogy ők mit csinálnak a nyáron. Erre vonatkozóan az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatallal kötöttünk együttműködési megállapodást, amelynek keretében kiegészítő adóellenőrként az APEH-ellenőrök mellett – elsősorban az idegen nyelveket beszélő főiskolai hallgatók – részt vehettek az ellenőrzésben, jelentős segítséget nyújtva egyúttal az adóellenőrök munkájához. Arra is volt példa, hogy jutalomutat kapott a hallgató, de úgy, hogy nyárra még a zsebpénzét is külső forrásból fedeztük, mert mondjuk olyan idegen nyelvi eredményeket tudott felmutatni. A sort hosszasan lehetne folytatni.

A befolyó bevételekből segítettük az intézmény nyomdáját, a könyvtárat, az orvosi rendelőt (például defibrillátort szereztünk be). Nagyon fontos kezdeményezés volt a doktoranduszok anyagi támogatása, mert sokan közülük egyfajta kelepcebé kerültek. A jogszabály erejénél fogva arra voltak kötelezve, hogy meghatározott időn belül szerezzenek tudományos fokozatot, de – már bocsánat – ez nem szerelemből történt, hanem fizetni kellett a doktori képzésért, a bérük viszont nem engedte meg azt, hogy ezt az összeget kifizessék. A támogatás fejében természetesen meghatározott eredményt kellett produkálniuk.

2005–2006 körül tehát elindult egy költségvetési megszorítás. 2009–2010 táján pedig már lehetett különböző helyekről olyan hangokat hallani, hogy nálunk – ez alatt az országot értem – lényegesen több a színvonalasan finanszírozhatónál és az indokoltnál az államilag fenntartott felsőoktatási intézmények száma. A bizonytalanság ugyanakkor nagy volt a körül, hogy ez mit jelent, hogy kell érteni, kire vonatkozik... Mi úgy gondoltuk, én magam is, hogy ha egy, az intézményeket érintő bármilyen karcsúsítás elkezdődik, akkor vélhetően nem a hazai méretekben nagy, veretes, emblematikus felsőoktatási intézményekhez fognak hozzányúlni, hanem a kicsikhez. Ez egy valószínűsíthető feltételezés volt. Közben, ugye, azt tapasztaltuk, hogy mindig valamivel kevesebből kellett ugyanazt a színvonalat produkálni, ezért ki kellett lépni a falainkon kívülre. Én azt kértem annak idején a minisztériumban – ebben az időszakban nem belügy-minisztérium volt 2006-tól 2010-ig, hanem igazságügyi és rendészeti minisztérium –, hogy a tárca vezetése gyakoroljon folyamatos kontrollt. Hangsúlyoztam: itt nincs semmilyen elmismásolás, azért lépünk ki a falainkon kívülre, mert valamilyen módon – folyamatában kontrollálható forrásból – kompenzálni kellett az elvonásokat. A különböző összehoztatói értekezleteken mindig kihangsúlyoztam a transzparenciát, nálunk ez vezetési alapelv volt. Bármikor bárki mindenbe bele nézhetett, semmi nem volt titok. Azt vallottam: az az intézmény támadhatatlan kívülről, amely belülről intakt.

A nehéz körülmények között már 2006–2007-ben lehetséges megoldásként merülhetett fel az intézményi egyesülés a ZMNE-vel...

Mi azért nem álltunk akkor ennek a megoldásnak a megvalósítása mellé, mert arra, hogy ez a két intézmény, ez a két profil egy intézmény égisze alatt működjön – de egyetem az csak a Zrínyi Miklós nevét viselő intézmény volt –, ismereteink és információink szerint nem volt európai példa. Ezért úgy véltük, hogy nem az jelenti az intézmény számára a megfelelő működési garanciát.

2010-ben ismét grandiózus dilemma előtt álltunk: mindenáron, körömszakadtáig ragaszkodjunk-e az intézményi önállósághoz, miközben gazdaságilag folyamatos megszorítás állapotában vagyunk. Ez ugye önmagában is ellentmondásos: mert vég nélkül nem lehet az intézményi önállóságot egy folyamatosan szűkülő gazdasági keret mellett megőrizni, ez evidens. E mellé álljunk, vagy adjuk fel az önállóságra irányuló törekvést, és egy több lábon álló, abszolút stabil, a rendészeti felsőoktatásra száz százalékgig garanciát nyújtó intézménybe lépünk be? És egészen egyszerűen nem volt harmadik lehetőség. Nagy jóstehetséggel nem kellett rendelkezünk ahhoz, hogy lássuk ennek a folyamatnak a kimenetelét. 2010 második felében ugyanis megkezdődtek az 1278-as kormányhatározat előkészületei. Amely aztán 2010. december 15-én a *Magyar Közlöny*ben is megjelent. Azt gondoltam, s ma is azt gondolom, hogy valóban az volt a szándékunk (mármint a főiskola akkori vezetésének), hogy garantálva legyen mindannyiunk szívügye, a rendészeti felsőoktatás fennmaradása. Azaz önállóan vagy más intézményen belül, de tovább éljen.

Nyilván először a felső vezetői szint, azt követően pedig a személyi állomány szintje is tudomást szerzett arról, hogy ez az egyetem megalakul. Milyen volt a hangulat az állományban?

Akkor már sejthető volt, hogy ez a nekirugaszkodás nem lesz azonos a korábbi próbálkozásokkal. Azokhoz teljesen más módon álltak hozzá az érintettek, tehát nem lehetett velük összehasonlítani.

Erőtlenebbek voltak a korábbi próbálkozások?

Abszolúte. Az intézményi önállóság megőrzése, a gazdasági talpon maradás olyan probléma volt, amelyet a főiskola beosztotti állománya is jól ismert. Én egyébként sem voltam barátja annak, hogy bizonyos dolgokat elmismásoljunk és titokban tartunk, de nem is lehetett volna. Amikor ez a folyamat elindult – abszolút a legelején, az első egy-két hónapban –, akkor még bizalmasan kellett kezelni. Az előkészületek valamikor 2010 nyarán kezdődtek. 2010 decemberében pedig már megvolt a kormányhatározat. Ebből következik, hogy lényegében öt hónap lehetett a kettő között.

Összességében sok idő nem volt arra, hogy a zajló folyamatot titokban tartsuk. Ez egyszerűen lehetetlen volt.

A kormányzat részéről kiknek jutott komoly szerep az előkészítésben és szervezésben?

Gál András Leventének volt az elején, az első időszakban fontos szerepe. Lényegében mindaddig, amíg ő az államtitkári funkcióját ellátta. Addig rajta tartotta ezen a kezét, több alkalommal találkoztunk. Emellett nyilvánvalóan a felügyelő miniszterek is kiemelten foglalkoztak a kérdéssel. Erre mindegyik miniszter odafigyelt. Főként a kvázi előzmények nélkül induló folyamat elején. Nyilvánvaló, hogy amikor egy gépezet már beolajozottan működik, akkor erre kevésbé van szükség. Erre nekünk magunknak is rá kellett állni, rá kellett hangolódni, a fogaskerekeket egymásba kellett illeszteni. Ez azért nem automatikusan történt.

2010 júniusában előbb tárcaközi előkészítő bizottsági szinten foglalkoztak az új intézmény felállításával, aztán a jogszabályi háttér kidolgozása is megkezdődött. De miben is állt a fentebb említett garancia?

Miért volt óriási jelentősége a korábbiakhoz képest a jelenleg létező megoldásnak? Ugye az 1278-as kormányhatározat csak az első lépés volt. Jött a 2011. évi XXXVI. törvény az NKE létesítéséről, majd a CXXXII. ugyanabban az évben, amely az intézmény jogállásáról és a működéséről szólt. Már a létesítési jogszabályban is benne volt: a főiskola – ennek óriási a jelentősége, mert a mi elképzelésünkhöz ez adta a garanciát – egyetemi karrá vált. Ha megnézzük a 2012. január 1-jei, a működés megindulásának napján az egyetem karok szerinti felállítását, akkor azt mondhatjuk, hogy három kar létezett. Az egyik kar jogelődi mivoltában egy önálló egyetem volt. A másik kar jogelődi mivoltában egy másik egyetemnek az egyetemi kara volt. Mi voltunk egyedül főiskola, így csak mi lehettünk újonnan egyetemi kar. Ezzel tehát az intézmény nagyon sokat nyert, és egyfajta tökéletes garanciát kapott arra, hogy mint kar érvényesíteni tudja mindazokat az érdekeket, amelyeket korábban önálló főiskolaként folyamatában érvényesíteni kívánt és tudott. Ez rendkívüli jelentőséggel bíró dolog volt: a főiskola képzési palettája tovább élhetett, mert erre szükség mutatkozott. Ha mi nem válunk egyetemi karrá, akkor nem éreztük volna ezt a fajta garanciát.

2011 kulcsév volt az előkészítés szempontjából: július 12-én alakult meg a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Ideiglenes Szenátusa. Mivel én voltam a jogelődi intézmények vezetői között a legidősebb, és mivel az előzményekben meghatározottakból következően a jogelődi intézmények vezetői közül a legidősebbnek kellett betöltenie az Ideiglenes Szenátus elnöki tisztét, 2011 nyarán nekem jutott ez a szerep. Emlékeim

szerint az Ideiglenes Szenátus nyolc alkalommal ülésezett 2011-ben, de volt olyan eset is, amikor elektronikusan kértünk véleményt, tehát nem hívtuk össze a tagságot. Abban az évben, december közepéig negyvenöt határozat született. Ezek azonban nem akármilyen határozatok voltak. Példaszerűen elmondok néhányat, hogy egyáltalán a nagyságrendjüket érzékeltessem. Először is saját magunkat kellett rendben tennünk. Tehát az Ideiglenes Szenátusnak mindjárt az első határozata a működési szabályzata volt, aztán a feladat- és ütemterve, hogy mivel fog foglalkozni a továbbiakban. Utóbbit ugye annak alapján lehet körülírni, hogy mely tárgyban milyen határozatok születtek a továbbiakban. Elfogadta a szenátus – ez alatt most az Ideiglenes Szenátust értem – a Nemzeti Közzolgálati Egyetem alapító okiratát, aztán volt a megállapodás a Corvinus Egyetem illetékes karával, amely majd betagozódott az NKE megalakulását követően az egyetemünkbe. Ilyen volt az NKE szervezeti és működési szabályzata, a foglalkoztatási szabályzata, a fegyelmi és kártérítési szabályzat, a tanulmányi és vizsgaszabályzat, a munkaköri jegyzék, a gazdasági szabályzat. Egyetem nem létezik vezetők nélkül, következésképp meg kellett komponálni az összes egyetemi vezetőre meg a dékánokra vonatkozó pályázati kiírásokat. A pályázatokat meg kellett hirdetni, a beérkező pályázatokat rangsorolni kellett, azokat el kellett bírálni. Ezek nem jelentéktelen kérdések, ezekben mind dönteni kellett. Júliustól decemberig, öt hónap alatt negyvenöt ilyen kaliberű szabályzás született. Ezek persze nemcsak úgy kinőttek a földből, hanem elő kellett készíteni, meg kellett vitatni őket. Egyáltalán: már az Ideiglenes Szenátus elé bocsátást megelőző időszakban is revíziót kellett gyakorolni. A tervezetek többszörös szűrőn keresztül mentek át mindenhová. Bizonyos kérdéseket pedig, nem kis számban, a Fenntartói Testületnek fel kellett terjeszteni jóváhagyásra, de az alapidokumentum az Ideiglenes Szenátus előtt született. Tegyük hozzá, ez 2011-ben volt. Nemhogy az Ideiglenes Szenátus, hanem az NKE Szenátusa által megalkotott jelenleg is létező szabályzatok sem örök érvényűek a maguk teljességében. Azt, hogy később milyen kérdéseket kell rendezni, az élet határozza meg. Ha valamilyen kérdés felmerül, és ha arra vonatkozóan a szabályzat korrekt eligazítást nem ad, akkor azt módosítani vagy kiegészíteni kell. A mi akkori tudásunk és ismereteink szerint alkottuk meg ezeket a szabályzatokat. Nyilvánvaló, hogy voltak közöttük olyanok, amelyeket már az Ideiglenes Szenátus módosított – mert közben kiderült, hogy a jóváhagyás és a tudomásulvétel időszakában bizonyos tényezőkkel nem számoltunk, vagy nem kellett számoljunk. Ez nagyon felemelő, de nagyon munkás időszak volt.

A szenátusban vagy a Fenntartói Testületen belül volt-e azért felmerülő érdeklentét vagy vita?

Volt, természetesen. Az Ideiglenes Szenátusban előjött jó néhány olyan kérdés, amelyben korántsem volt abban az értelemben teljes egyetértés, hogy mindenki megszavazta volna, tehát volt ellenszavazat. Ilyenek léteztek. De ezek nem hordoz-

ták magukban az eredeti elképzelés átírását vagy megváltoztatását. Én egyébként annak idején a főiskolai szenátus előtt is azt képviseltem, hogy automatikusan nem kell dolgok mögé állni, csak meggyőződésből. Tehát ha valakinek valamilyen problémája van, azt ne vigye magával, hanem vesse fel. Volt arra példa egyébként a főiskolai szenátusi üléseken, hogy bizonyos kérdésektől elálltunk, vagy másképp fogalmaztuk meg, mert a hozzászólások arra indítottak. De teljesen más volt a helyzet az Ideiglenes Szenátus munkájában az NKE-n, mert ott már egy-egy kérdés lényegesen többszörös szűrőn ment át. Tehát ha valami alapvetőnek számító ellentétet, érdek-összeütközést válthatott volna ki, annak az előkészítő munkában már jelentkeznie kellett volna.

Hogyan történt az új vezetők kiválasztása?

Pályázatot írtunk ki, a pályázatra voltak jelentkezők, volt, amelyekre egy, volt, amelyekre jó néhány. Rangsorolni kellett a pályázatokat, figyelembe véve azt, hogy a kiírásban meghatározott feltételeknek maradéktalanul megfelelnek-e. Ha mindegyik maradéktalanul megfelelt, akkor meg kellett nézni, hogy melyik az intézmény számára a legmegfelelőbb. Ebben különböző szempontok érvényesültek. Ha adott esetben kizárólag „külsős” jelentkezett – talán volt ilyen –, akkor nem lehetett azt a szempontot érvényesíteni, hogy a belső viszonyokat ismerje. De ha volt olyan, aki a belső viszonyokat ismeri, és a munkáját kifejezetten jól végezte korábban, akkor nyilvánvaló – legalábbis a számomra nyilvánvaló volt –, hogy elsősorban őt kell preferálni. Sokkal nehezebben lehet beindítani ezt a munkát akkor, ha egy teljesen idegen ember fogja csinálni.

Kézenfekvő, hogy a már hozzáértő emberek maradjanak bent az új egyetemen is, és vezető pozíciót kapjanak. Mikortól lépett be ebbe az előkészítő munkába Patyi András?

A rektort 2011 novemberében választotta meg az Ideiglenes Szenátus. Tulajdonképpen mivel Patyi András egyedüli jelentkező volt, bizonyos tekintetekben már a korábbi munkában is részt vett, de érdemben innentől kezdve már több dologba belefolyt. Januártól kezdve pedig megvolt az intézményi háttér, és megvolt számára a működéshez a teljes felhatalmazás. 2012 decemberében meg kellett választani az új szenátust is, s azt nem lehetett előzőleg megtenni, mert annak tagjai csak az egyetem saját dolgozói közül kerülhettek ki. Ez többrétű feladat volt, mint korábban a főiskolai szenátus megválasztása. Egykarú főiskoláról lévén szó, ott nem merült fel az a kérdés, hogy a különböző karoknak képviselete legyen. A karokon belül biztosítani kellett az oktatói – nem oktatói képviseletet, ugyanúgy az oktatói – nem oktatói foglalkoztatotti körből, az oktatókon belül pedig a különböző

oktatói besorolásoknak megfelelően. És akkor még nem szóltunk a kérdéseket gyakran eldönteni képes hallgatói körrel, ugyanis egy bizonyos létszámban ők is tagjai a szenátusnak.

Az oktatói vagy akár a hallgatói kar miként fogadta és élte meg a változásokat?

Amikor valamilyen változás van, az együtt jár bizonyos fokú félelemmel. Általában amikor az emberek egy megszokott mederből egy kevésbé megszokottba kerülnek, evidencia, hogy attól tartanak. Ez egy természetes emberi reakció. A probléma az, ha ez tartós marad. Itt mi arra helyeztük a hangsúlyt, hogy ez múltó állapot legyen. Mi garantálta például ezt? A 2011. évi CXXXII. törvény – úgy emlékszem – 47. szakasza rendelkezik a következőről: a főiskolai oktatói munkaköröket egyetemi oktatói munkakörökké kell alakítani. De nem úgy, hogy holnap, hanem négy és fél évet adott erre a jogszabály. Ha jól emlékszem, akkor 2016 szeptemberében szerepelt benne határidőként. No de hát gondoljunk bele, 2012 januárjában indult az egyetem! Bár a törvény jócskán az év második felében született, már lényegében a törvényesszöveg ismeretében lehetett tudni, hogy aki főiskolai oktatóként még nem teljesítette az egyetemi oktatói minőséghez szükséges jogszabályi feltételeket, az előkészítés menetében garantáltan megkapja a jelzett időt erre, amelyet ha tisztességesen kihasznál, képes lesz a feltételeknek megfelelni. Ha ezzel valaki nem törődött, az a saját felelőssége volt, de a lehetőséget megadtuk rá.

Esetleg ebből fakadóan volt-e fluktuáció, voltak, akik nem tudtak megfelelni az új feltételeknek?

Egy darabig nekem ezt kötelességem volt figyelemmel kísérni, de most már egy ideje nem. Úgy gondolom, hogy kilencven százalék feletti arányban sikerült megfelelni az új feltételeknek. Ez nem egyszerűen utasítási-végrehajtási fegyelem kérdése, hanem egzisztenciális kérdés. Aki nem teljesítette, az nem őrizhette meg a státuszát.

Patyi András olyan kívülről jött személyként tűnt fel, aki nem tartozott korábban sem a Rendőrtiszti Főiskolához, sem a nemzetvédelmi egyetemhez. Ez mennyire volt fontos szempont?

Nagyon fontos szempont volt. Ugyanakkor gond nélkül feltételezhető az, hogy valaki adott esetben úgy kerüljön ebbe a tisztségbe, hogy valamelyik karról származik, és nem lesz egyáltalán elfogult. A közéletben millió példa van erre, amikor valakinek pozíciójánál fogva egy bizonyos kör irányába abszolút elfogulatlanságot és pártatlanságot kell tanúsítani. De igazában az volt ebben a kényes helyzetben

a megnyugtató mindenki számára, ha azonos távolságot lehetett felmutatni mind-egyik kar irányába. Így mindenki elfogadta az ő jelölését.

Hogy látja, a közszolgálati egyetem létrehozása és működése beváltotta-e a hozzá fűzött reményeket az eltelt években?

Néhány fontos tényre szeretném felhívni a figyelmet ezzel kapcsolatban. Először is, már nem csak a három karból áll az intézmény. Olyan intézetek vannak benne, amelyek rendkívül fajsúlyosak és jelentősek. Hogy az infrastrukturális háttérrel ne is beszéljek. Ez valóban egy nagyon jelentős beruházás, de tekintetbe kell venni, hogy a jogelőd intézményekre egy vasat nem költöttek a korábbi évek során. Nézzék meg, hogy nézett ki a főiskola épülete belülről! Hát katasztrófa. Ott minden fillért a fogunkhoz vertünk, én nem engedtem meg a bútort sem kicserélni. Nem hiszem, hogy volt még egy felsőoktatási intézmény, ahol a rektori szobában nem volt légkondicionáló. Nem vettem autót, az Országos Rendőr-főkapitányságtól kaptunk. Szóval muszáj volt valamit lépni, és ez jó megoldásnak bizonyult.

Köszönjük a beszélgetést!

Az interjút készítette: Szécsényi Mihály és Toldi Lóránt